
Drago Brajdić, ing. kem.
Hrvatsko rodoslovno društvo „Pavao Ritter Vitezović“
Marulićev trg 21
10000 Zagreb
drago.brajdic@gmail.com

94(497.529Selište Drežničko) 17/18“
94(497.529Saborsko) 17/18“
Prethodno priopćenje
Primljeno: 22. kolovoza 2025.
Prihvaćeno: 15. rujna 2025.

„ZABORAVLJENE“ STOLJETNE VEZE SABORSKOG I DREŽNIČKOG SELIŠTA

Povijesni razvoj Drežničkog Selišta (Orihovog Selišta) u 18. i 19. stoljeću ne može se razumjeti bez snažne povezanosti sa Saborskim. Analiza Jozefinskog katastra iz 1776. jasno potvrđuje da su temelj naseljavanja činili upravo doseljeni Saborčani, o čemu svjedoče prezimena i podudarnost kućnih brojeva. Pogranični položaj uz Koranu, između dvaju carstava, oblikovao je demografske i sigurnosne prilike te usporio intenzivnije naseljavanje. Usmena predaja, poput legende o Gaji Frankoviću, dodatno upućuje na dublje povijesne korijene i kontinuitet pojedinih rodova. Dugotrajna administrativna i obiteljska povezanost dvaju mjesta vidljiva je i u vojnim popisima iz 19. stoljeća. Sve navedeno potvrđuje da su veze Saborskog i Drežničkog Selišta stoljetne, čvrste i presudne za identitet ovoga prostora.

Ključne riječi: Drežničko Selište (Orihovo Selište), Saborsko, Jozefinski katastar, naseljavanje, granica

Uvod

Kad iz današnje perspektive promatramo povijesni razvoj Selišta Drežničkog, najvećim dijelom vezan je i uz Drežnik, odnosno današnji Drežnik Grad. To je i logično jer je Drežnik Grad i župno središte, a do okončanja Drugoga svjetskog rata bio je i općinsko središte. No u 18. i 19. stoljeću Drežničko Selište nazivalo se Orihovo Selište, a njegov razvoj bio je uglavnom vezan u Saborsko.

Drežnik Grad je do Svištovskog mira 1791. bio pod osmanskom kontrolom, dok je prostor Saborskog bio strateški manje bitan i izoliraniji. Možemo pretpostaviti da se nakon pada Drežnika 1592. dio tadašnjih stanovnika naselio u prostor današnjeg Saborskog, iako ih je većina otišla u prostor sjeverozapadne Hrvatske pa i dalje prema Gradišću.

Orihovo Selište između povijesti i narodne predaje

Tijekom 17. stoljeća zbog nepostojanja čvrste granice između Osmanskog i Habsburškog Carstva, doći će do naseljavanja područja tzv. „ničije zemlje“ koje je do tada bilo pusto i nenaseljeno, a na promatranom području ono je bilo široko dvadesetak kilometara, te je zahvaćalo prostore današnjih naselja Drežničkog Selišta, Korita, Klanca te jednog dijela rakovičkog polja. Taj predio s vremenom je postao pogodan za stočarstvo jer su se na njemu prostirali veći pašnjaci povezani s Koranom.

O starom hrvatskom stanovništvu ovog kraja, kao i o postanku Orihovog Selišta, nema sačuvanih povijesnih podataka. Ipak, mogu se naći prezimena ljudi koji su naseljavali taj prostor prije osmanskih osvajanja, a to su: Držanić, Grabovac, Katić, Kolonić, Lipovac, Maglić, Mikulić, Jurković, Ribić i drugi.¹ Sagledavajući karte „Jozefinskog katastra“ iz 1776. godine, uočavamo neke toponime koji bi mogli nastati od imena starih hrvatskih stanovnika ovog kraja.² Počevši od samog naziva mjesta Orihovo Selište, brda na putu prema Rakovici koje se zvalo Šeketino Brdo, te mosta na Korani koji je označen kao Šeketin Brod, može se iznijeti pretpostavka o postojanju prezimena Orih i Šeketa. Inače, Šekete i danas nastanjuju područja oko Duge Rese, Jastrebarskog, Žumberka, Samobora, Vrbovca i Međimurja pa sve do Gradišta u Austriji.

Poslije mira u Srijemskim Karlovcima 1699. godine, Saborčani su već prvih desetljeća 18. stoljeća trajno naselili Orihovo Selište, koje se tad nalazi na samoj granici s Osmanskim Carstvom. Granica se proteže od Turske Drage iznad Rakovice, prema vrelu potoka Grabovac, a od tamo pravocrtno prema Korani kod rakovičkog redovničkog mlina³. Na sve to nas podsjeća i „Čakin kamen“, i danas materijalni ostatak te granice.⁴ U prvim desetljećima 18. stoljeća vladala je još velika nesigurnost stanovanja uz granicu, što zbog čestih osmanskih upada, što zbog povećane hajdučije, i to naročito na područjima uz Koranu, tako da na ovom području neće doći do većeg naseljavanja, već je ono svedeno samo na naseljenike iz Saborskog.⁵

Iz ovog razdoblja burne povijesti Selišta ostalo nam je i nekoliko legendi koje su se generacijama prepričavale među narodom pa tako i do naših dana. Najpoznatija je ona koja nam govori o junaštvu čuvenog Gaje, po kome je nazvana i Gajina pećina u kanjonu Korane kod Selišta. Legenda glasi: Jednom je davno uz rijeku Koranu, koja je inače u ovom kraju duže vrijeme kroz 18. stoljeće bila prirodna granica s Osmanskim Carstvom, u neposrednoj blizini pećine živio neki gorostas po imenu

¹ KAMPUŠ, *Povijest i kultura gradišćanskih Hrvata*, 498.

² HR-HDA-902-KZ, Jozefinski katastar 1776, Orihovo Selište

³ HR-HDA-426-UGK – Spisi karlovačkog generalata, folio 107.

⁴ BRAJDIĆ, *Povijest Selišta Drežničkog*, 5.

⁵ *Isto*, 7.

Gajo, koji je bio poznat kao „otrov“ za Turke. Gajo je u više navrata sam znao otjerati četu Turaka preko Korane. U hrabrosti nije zaostajala ni njegova **žena Marija**. Tako se jednom prilikom, kad su upali Turci, Marija zatekla sama s djecom, međutim brzo se snašla. Hrabra je žena uz veliku buku koju je napravila lupajući u lonce te galamom uz pomoć djece otjerala Turke.⁶ Po navodima starih stanovnika Selišta, Gajo je bio Franjković, pa je moguće da su stari rodovi Frankovića, kako su se tada pisali, jedni od rijetkih preostalih iz razdoblja prije osmanskih osvajanja. Ovoj tezi ide u prilog i to da se Frankovići spominju još 1486. godine u Modruškom urbaru kao stanovnici šireg područja frankopanskog posjeda Saborskog, a jedan veliki predio Saborskog u smjeru Selišta i danas se u katastru vodi pod nazivom Gajin kraj.⁷

Po svemu navedenom, lako je moguće da legende o Gaji Frankoviću imaju i povijesnu podlogu. Te je događaje moguće smjestiti u 16. i 17. stoljeće, doba najžešćih turskih upada i osvajanja u ovom dijelu Hrvatske, ali i na početak 18. stoljeća, kada je između dva carstva utvrđena granica na Korani, jer je i poslije toga ovdje godina ma carevala hajdučija.

Jozefinski katastar kao svjedočanstvo razvoja Orihovog Selišta

„Jozefinski katastar“ iz 1776. godine navodi korisnike pukovnijske zemlje odnosno graničare koji su i vlasnici desetak kuća u Orihovom Selištu.⁸ To su doseljenici Saborčani prezimena Špehar, Hodak, Krizmanić, Franković, Vuković i Bićanić. Tome u prilog ide i upisivanje istih kućnih brojeva kao i u Saborskom,⁹ a to znači da su kućegospodari prebivali u Saborskom, a mlađi, oženjeni vojnici kao graničari su živjeli sa svojim obiteljima u kućama u Orihovom Selištu. Na arhivskim pukovnijskim spiskovima vojnika zabilježeno je također da su neki, uglavnom neoženjeni, stanovali i u satnijskom prenoćištu. Pregledavajući iste spiskove i uspoređujući ih s kartama katastra iz toga vremena, zaključujemo da su u Orihovom Selištu, koje je u to vrijeme brojilo dvadeset kuća, stanovali i oni koji su se iz Saborskog trajno naselili u taj prostor. To su tri kuće Conjara i Špehara, dvije kuće Hodaka, Malkoča, Matovina, Krizmanića i Sertića, te po jedna kuća Franjkovića, Tomičića, Butoraca i Štefanaca. Ostali Saborčani koji se spominju kao stanovnici Saborskog u Jozefinskom katastru kao i na spiskovima vojnika Ogulinske pukovnije s kraja 18. stoljeća, Grdići, Dumenčići, Kovačići i drugi, u Orihovom Selištu se ne spominju.¹⁰

⁶ BRAJDIĆ, 5.

⁷ LOPAŠIĆ, *Hrvatski urbari*, 40.

⁸ HR-HDA-902-KZ, Jozefinski katastar 1776, Orihovo Selište

⁹ *Isto*, Saborski

¹⁰ HR-HDA-441-OgGP- kut. 45., 83.

Inače je Jozefinski katastar nastao u vremenu od 1770. do 1788. za vladavine Marije Terezije i njezina sina Josipa II, po kome je i dobio ime. Katastar sadrži skice domaćinstva sa stambenim kućama i gospodarskim zgradama, a ucrtani su i zdenci, ceste, putovi, progoni za stoku te zemljišne čestice s brojem i kvalifikacijom kakvoće. Na karti Orihovog Selišta, pored kuća i gospodarskih zgrada s brojevima, nacrtane su i katastarske čestice s pripadajućim brojem te crvenim brojem, kućnim brojem korisnika. Tu je i rijeka Korana, koja je ovdje i granica, zatim kopnena turska granica, Velika i Mala Lisina, Runjevica i Šeketino Brdo, te putovi za Rakovicu, Korita i Saborski preko Drenovca. Ucrtano je i prenočište Orihovo Selište kao i Serežanska kuća. Šume i gajevi naznačeni su ucrtanim stablima. S tamnijom ili svjetlijom podlogom naznačene su doline i brda. U Selištu se posebno ističu široki i veliki progonski putovi u kojima su često smještene neke od ovdje navedenih kuća i gospodarskih zgrada! Uglavnom, može se reći da niti jedan kasnije rađeni katastar kroz sljedećih dvjesto godina nije više bio ovako detaljan. Dakle, u Selištu je tada bilo dvadesetak kuća, a još nije formirano selo Korana.

O trajnom naseljavanju Saborčana na području Drežničkog Selišta, kao i međusobnoj povezanosti i značaju, svjedoči i popis vojnika Drežničke satnije iz 1831., iz kojeg se vidi da u njemu navedeni Hodaci, Bićanići i Conjari (Zolner) u Drežničkom Selištu još uvijek imaju iste kućne brojeve kao i njihovi rođaci u Saborskom, iako je prošlo više od stotinu godina od njihova doseljenja.¹¹

Zaključak

Povijesni razvoj Drežničkog Selišta pokazuje kako su pogranični položaj, ratne prilike i migracije stanovništva presudno utjecali na oblikovanje ovog prostora. Nekadašnje Orihovo Selište nastalo je i razvijalo se u specifičnim okolnostima Vojne krajine, na području koje je desetljećima bilo izloženo nesigurnosti, osmanskim upadima i djelovanju hajdučije. Unatoč tome, zahvaljujući doseljenicima iz Saborskog, prostor se postupno trajno naseljava i gospodarski oblikuje. Vrijedni povijesni izvori, poput Jozefinskog katastra i vojnih popisa Ogulinske pukovnije, omogućuju nam uvid u život prvih stanovnika, njihovu organizaciju, povezanost sa Saborskim te način korištenja prostora. Istodobno, sačuvane predaje i toponimi svjedoče o kontinuitetu narodnog pamćenja i čuvanju identiteta ovoga kraja kroz stoljeća. Iz svega navedenoga može se zaključiti da Drežničko Selište nije nastalo kao izdvojeno naselje, nego kao dio šireg povijesnog i društvenog prostora povezanog sa Saborskim, Drežnikom i Koranom. Upravo ta povezanost, uz bogatu krajišku prošlost, čini temelj njegova povijesnog identiteta.

¹¹ HR-HDA-441-OgGP- kut. 83.

Izvori i literatura

Neobjavljeni izvor:

HR-HDA-902-KZ: Hrvatska, Hrvatski državni arhiv, fond 902, Kartografska zbirka

HR-HDA-1450- Zbirka gradiva iz inozemnih arhiva: Hrvatska, Hrvatski državni arhiv

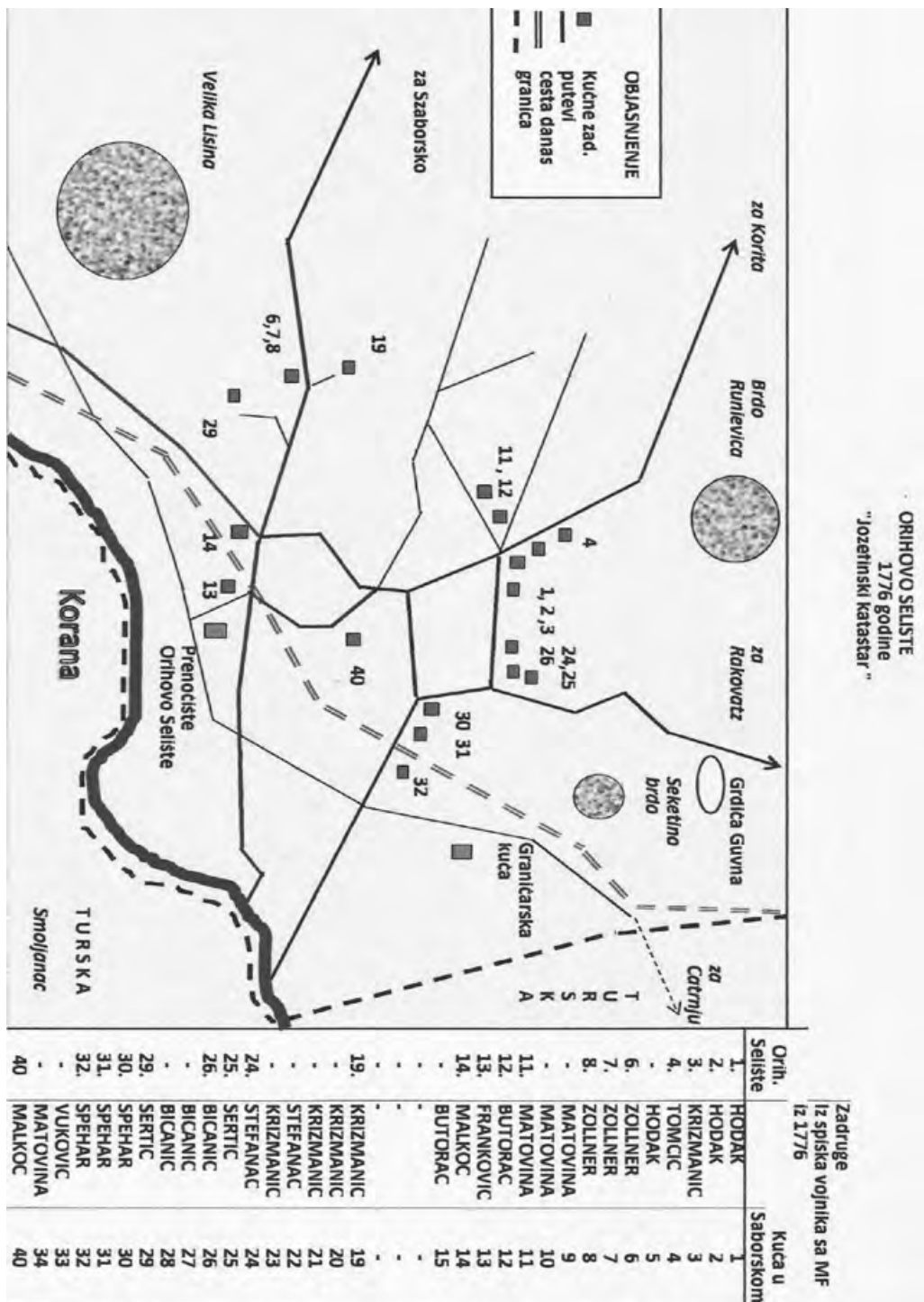
HR-HDA-441-OgGP: Hrvatska, Hrvatski državni arhiv, fond 441, Ogulinska graničarska pukovnija

Literatura

BRAJDIĆ, Drago. *Povijest Selišta Drežničkog*. Zagreb: vlastita naklada, 2016.

LOPAŠIĆ, Radoslav, *Hrvatski urbari*. Zagreb: JAZU, 1894.

KAMPUŠ, Ivan (ur.), *Povijest i kultura gradišćanskih Hrvata*, Zagreb: Nakladni zavod Globus, 1995.

Skica Orihovog Selišta iz 1776., prema karti iz „Jozefinskog katastra“

Vojnici i kuće u Saborskom i u Orihovom Selištu 1776. godine

Ime vojnika Saborsko	kbr. Saborsko	kbr. Orihovo Selište	Ime vojnika Orihovo Selište
Ilija, Dujam Hodak	1	1	Dujam Hodak
Luka, Marko Hodak	2	2	Marko Hodak
Mihat, Marko Krizmanić	3	3	Marko Krizmanić
Paval, Vid Tomičić	4	4	-
Josip Hodak	5	5	samo njive
Vid Zollner / Conjar	6	6	-
Luka Zollner / Conjar	7	7	Luka Zollner / Conjar
Ivan, Grgo	8	8	-
Ivan, Mate, Tomo Matovina	10	10	samo njive
Marko, Paval Matovina	11	11	Paval Matovina
Josip Butorac	12	12	-
Mihat Franković	13	13	Mihat Franković
Jakov Malkoč	14	14	Jakov Malkoč
Paval, Ivan Krizmanić	19	19	Paval Krizmanić
Ilija Krizmanić	20	20	samo njive
Tadija Bićanić	26	26	-
Vid, Ivan Špehar	30	30	Vid Špehar